

Argumentenkaart optie 1: maximale zelfstandigheid

Gemeente Waterland

Wat zijn voor gemeente Waterland argumenten voor en tegen maximale zelfstandigheid?

Voor

Tegen

Inwoners

Een zelfstandig Waterland blijft vertrouwde diensten bieden aan inwoners

- Inwoners behouden hun vertrouwde lokale voorzieningen, zoals zwembad en bibliotheek.
- Burgerloketten blijven waarschijnlijk nabij en bereikbaar, omdat het bestuur hier zelfstandig over besluit.
- Inwoners die dat wensen houden korte en vertrouwde lijnen met bestuurders, raadsleden en ambtenaren.

Een zelfstandig Waterland blijft herkenbaar met veel betrokken inwoners

- De gemeente blijft Waterland heten en tien kernen houden, net als nu.
- Lokale waarden als het open landelijke karakter van Waterland komen waarschijnlijk niet ter discussie te staan.

Bedrijven

Een zelfstandig Waterland maakt het voor (kleine) bedrijven en instellingen makkelijker succesvol te zijn

- Organisaties weten in kleine gemeenten bestuur en ambtenaren snel te vinden, ook bij kleine problemen.
- Kleine ondernemers kunnen makkelijker meedingen naar opdrachten van kleine gemeenten dan van grote.

Een zelfstandig Waterland draagt bij aan de kwaliteit van democratie en bestuur in Waterland

- Kleine gemeenten hebben een hogere verkiezingsopkomst dan grote gemeenten (>30.000 inwoners).
- Waterland houdt zeventien volksvertegenwoordigers (1 per 1.015 inwoners), die hun kernen goed kennen.
- Specifieke behoeften van kleine kernen krijgen meer aandacht als Waterland zelfstandig blijft.
- College en raad blijven autonoom beslissen over Waterlandse aangelegenheden en prioriteiten.
- In een kleine organisatie zien college en ambtenaren elkaar frequenter, hierdoor werken ze beter samen.

Een zelfstandig Waterland kan flexibel samenwerken in de regio

- College en raad kunnen per situatie en per periode bekijken of en hoe ze regionaal willen samenwerken.

Bestuur

Een zelfstandig Waterland kan haar organisatie zelf inrichten en werkt makkelijk samen

- Waterland houdt volledig zeggenschap over de bedrijfsvoering van de gemeente.
- De ambtelijke organisatie kent weinig managementlagen en blijft zo wendbaar en doelmatig.
- Een kleine organisatie met veel taken prikkelt medewerkers inventief te zijn en samen te werken met derden.

Een zelfstandig Waterland is een stabiele en aantrekkelijke werkgever

- Medewerkers kennen elkaar en hebben relatief veel contact met hun bestuurders, dit maakt hun werk leuk.
- Medewerkers ondervinden geen hinder van een grote reorganisatie als gevolg van een fusie.

Een zelfstandig Waterland voorkomt stijgende woonlasten

- Kleine gemeenten (<50.000 inwoners) kennen gemiddeld lagere lokale lasten dan grotere gemeenten.

Financiën

Inwoners

Een zelfstandig Waterland kan haar dienstverlening aan inwoners moeilijk uitbreiden

- Het gemeentehuis blijft waarschijnlijk slechts vierentwintig uur per week open voor inwoners.
- Waterland blijft verstoken van publieke voorzieningen waar weinig vraag naar is, zoals voorschoolse opvang.
- Inwoners kunnen beperkt digitaal zaken doen met de gemeente door gebrek aan menskracht en kennis.

Menig inwoner voelt zich weinig betrokken bij een zelfstandig Waterland

- Veel inwoners verbinden zich al decennia meer met hun kern dan met het sinds 1991 zelfstandige Waterland.

Bedrijven

Een zelfstandig Waterland maakt het voor bedrijven en instellingen moeilijk succesvol te zijn

- Een kleine gemeente kan organisaties bij details niet goed helpen omdat ze weinig specialisten in huis heeft.
- Organisaties die actief zijn in meerdere gemeenten houden last van verschillen in regelgeving.

Bestuur

Een zelfstandig Waterland verzwakt de kwaliteit van democratie en bestuur in Waterland en geeft onrust

- De raad heeft door decentralisaties meer werk dan voorheen, maar blijft klein met beperkte ondersteuning.
- Politieke partijen werven lastig raadsleden en bestuurders door een 'kleine vijver' en bescheiden vergoedingen.
- Risico's op vriendjespolitiek door de korte afstand tussen inwoners en bestuur blijven bestaan.
- Kleine gemeenten sturen vaker op details, wat weinig professionele ruimte laat aan uitvoerders.
- Zelfstandigheid biedt maar deels bestuurlijke rust als een (onvrijwillige) fusie boven de markt blijft hangen.

Een zelfstandig Waterland blijft een kleine speler in een zwakke regio en verkleint opties voor buurgemeenten

- De invloed van Waterland in de regio neemt verder af, omdat buurgemeenten onderling wel fuseren.
- Zelfstandigheid beperkt de (fusie)mogelijkheden voor buurgemeenten die dit wensen, zoals Landsmeer.
- De regio blijft een ingewikkelde bestuurlijke constellatie met veel spelers en weinig daadkracht.

Ambtelijke organisatie

Een zelfstandig Waterland houdt moeite beleid goed voor te bereiden en uit te voeren

- Waterland kan met de huidige capaciteit grote opgaven zoals de energietransitie moeilijk aan.
- Waterland telt nog meer 'éénpitters' als het verband met Landsmeer stopt, zo blijft de organisatie kwetsbaar.
- Waterland heeft weinig medewerkers, dit maakt specialisatie en vervanging bij afwezigheid lastig.
- Waterland mist een kans voor innovatie van beleid en uitvoering als ze niet hoeft te reorganiseren.

Een zelfstandig Waterland is niet aantrekkelijk als werkgever

- Waterland werft en houdt mensen met moeite vast omdat de organisatie weinig groeikansen biedt.
- Medewerkers houden slechtere arbeidsvoorwaarden dan in grote gemeenten, zoals minder geld voor scholing.
- Het ontbinden van de overeenkomst met Landsmeer leidt tot een reorganisatie met risico op onrust.

Financiën

Een zelfstandig Waterland mist kostenvoordelen die andere gemeenten wel hebben

- Waterland realiseert weinig schaalvoordelen bij inkoop en betaalt zo relatief meer dan grotere gemeenten.
- Waterland blijft externe adviseurs inhuren omdat ze zelf (specialistische) kennis ontbeert.
- Waterland is meer geld kwijt aan personeel en ict als ze niet meer ambtelijk met Landsmeer samenwerkt.

Over deze kaart

In het coalitieakkoord 2018-2022 van de gemeente Waterland staat dat de gemeenteraad van Waterland uiterlijk 2020 een besluit neemt over de bestuurlijke toekomst van Waterland. De gemeente Waterland heeft De Argumentenfabriek gevraagd om de argumenten voor en tegen drie opties voor deze bestuurlijke toekomst in kaart te brengen. De argumenten staan op drie afzonderlijke Argumentenkaarten. Deze Argumentenkaart toont de optie 'Maximale zelfstandigheid'. We vergelijken deze optie met de huidige situatie in Waterland. Een aparte Optiekaart bevat een beschrijving van de drie opties. We danken alle mensen die hebben meegedacht over de inhoud van deze kaarten.

Argumentenkaart optie 2: ambtelijke fusie

Gemeente Waterland

Wat zijn voor gemeente Waterland argumenten voor en tegen een ambtelijke fusie?

Voor

Tegen

Inwoners

Inwoners

Bedrijven

Bedrijven

Bestuur

Bestuur

Ambtelijke organisatie

Ambtelijke organisatie

Financiën

Financiën

Bij een ambtelijke fusie blijft Waterland herkenbaar voor inwoners, met een eigen bestuur en identiteit

- De gemeente blijft Waterland heten en tien kernen houden, net als nu.
- Inwoners houden zeventien volksvertegenwoordigers (1 per 1.015 inwoners) exclusief voor Waterland.
- Het bestuur en lokale politieke partijen blijven bestaan, zij houden korte lijnen met inwoners en kernen.

Een ambtelijke fusie behoudt of verbetert de dienstverlening aan inwoners in Waterland

- Burgerloketten blijven waarschijnlijk nabij en bereikbaar omdat het bestuur hier zelfstandig over besluit.
- Inwoners krijgen gemiddeld betere diensten dan voorheen als Waterland met een grotere gemeente fuseert.

Een ambtelijke fusie verbetert de dienstverlening aan bedrijven en instellingen in Waterland

- Na een fusie kunnen meer gespecialiseerde medewerkers organisaties professioneler ondersteunen.
- Organisaties actief in meerdere gemeenten profiteren van minder loketten en geharmoniseerde processen.

Een ambtelijke fusie behoudt en versterkt de kwaliteit van de democratie en het bestuur in Waterland

- College en raad blijven autonoom beslissen over Waterlandse aangelegenheden en prioriteiten.
- Een fusieorganisatie kan college en raad beter ondersteunen met meer (gespecialiseerde) beleidsadviseurs.
- Ambtenaren kunnen collegeleden beter adviseren door ervaringen die ze opdoen bij de partnergemeenten.
- Specifieke behoeften van kleine kernen blijven bestuurlijke aandacht houden bij een ambtelijke fusie.
- Een ambtelijke fusie heeft vermoedelijk geen effect op opkomst bij verkiezingen en vertrouwen in politici.

Een ambtelijke fusie verbetert bestuurlijke samenwerking van Waterland met gemeenten in de regio

- Ambtenaren verbinden beleidsdoelen van de fusiepartners makkelijker omdat ze hier beter zicht op hebben.
- Ambtelijk regio-overleg verloopt doelmatiger als één ambtenaar namens alle fusiepartners optreedt.

Een ambtelijke fusie versterkt de voorbereiding en uitvoering van beleid en de organisatie

- Een fusieorganisatie kan grote projecten beter aan door schaalvoordelen en door meer kennis en ervaring.
- Een fusieorganisatie verbreedt de blik van medewerkers; zij zien hoe nieuwe collega's dingen anders doen.
- Een fusieorganisatie heeft minder 'éénpitters', dit maakt de organisatie minder broos bij uitval van personeel.
- Een fusieorganisatie heeft meer medewerkers, hierdoor gaat specialisatie en kennis delen beter.

Een ambtelijke fusie maakt de gemeente een aantrekkelijker werkgever

- Een fusieorganisatie kan mensen beter werven en vasthouden omdat ze meer groeikansen biedt.

Een ambtelijke fusie kan Waterland kosten besparen

- Een fusieorganisatie biedt kans op schaalvoordelen, zoals door samen in te kopen of één milieustraat.
- Een fusieorganisatie kan besparen op personeel door dubbele functies te schrappen.

Een ambtelijke fusie leidt niet of nauwelijks tot betere dienstverlening aan inwoners

- Inwoners ervaren na een ambtelijke fusie niet of nauwelijks voordelen.
- Gemeenten die ambtelijk fuseren met kleinere gemeenten bieden veelal slechtere diensten dan voorheen.
- Inwoners vinden in een grotere fusieorganisatie moeilijker hun weg bij vragen of klachten.

Bedrijven en instellingen profiteren niet van een ambtelijke fusie en kunnen er hinder van ondervinden

- Bedrijven en instellingen ervaren na een ambtelijke fusie niet of nauwelijks voordelen.
- Organisaties krijgen mogelijk tragere dienstverlening in een grote gemeente met meer managementlagen.

Een ambtelijke fusie verzwakt de kwaliteit van de democratie en het bestuur en leidt tot onrust

- Het bestuur kan druk ervaren af te zien van maatwerkbeleid omdat dit doelmatig is voor de fusieorganisatie.
- De raad kan niet langer zelf kaders stellen voor de bedrijfsvoering omdat ze hier niet meer als enige over besluit.
- Ambtenaren bedienen collegeleden soms minder snel omdat ze te druk zijn met werk voor een ander college.
- In een fusieorganisatie zien college en ambtenaren elkaar minder vaak, waardoor ze moeilijker samenwerken.
- Ervaring elders toont dat wethouders dikwijls onder vuur komen te liggen door tegenvallende fusieresultaten.
- Een ambtelijke fusie leidt niet tot rust als (onvrijwillig) bestuurlijk fuseren boven de markt blijft hangen.

Bij een ambtelijke fusie blijft Waterland een kleine speler in een regio met hoge coördinatielasten

- Een fusieorganisatie draagt niet bij aan het vergroten van de bestuurlijke slagkracht van Waterland.
- De invloed van Waterland in de regio neemt verder af, omdat buurgemeenten onderling wel bestuurlijk fuseren.
- Waterland houdt evenveel gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden in de regio als nu.

Een ambtelijke fusie verzwakt de organisatie en geeft problemen bij de start

- Een fusieorganisatie met meer managementlagen heeft meer coördinatieproblemen.
- Een organisatie met meer opdrachtgevers werkt moeilijk toe naar een eenduidige en effectieve cultuur.
- Het kost tijd om medewerkers en relaties te laten wennen aan geharmoniseerde processen en systemen.

Een ambtelijke fusie maakt Waterland minder aantrekkelijk als werkgever en leidt (tijdelijk) tot onrust

- Medewerkers kunnen klem komen te zitten door tegengestelde belangen van verschillende besturen.
- Sommige medewerkers zitten op grotere afstand van hun bestuurders, wat hun werk minder boeiend maakt.
- Medewerkers maken zich zorgen of ze hun baan en functie behouden als gevolg van de reorganisatie.
- De reorganisatie slokt tijdelijk energie en tijd van medewerkers op, wat ten koste gaat van het dagelijks werk.

Een ambtelijke fusie biedt Waterland geen financieel voordeel en leidt soms tot hogere uitgaven

- Intergemeentelijk samenwerken, zoals een ambtelijke fusie, leidt eerder tot hogere dan tot lagere uitgaven.
- Ambtelijk fuseren kost eenmalig geld en het rijk geeft hiervoor geen subsidie, zoals bij bestuurlijke fusies.

Over deze kaart

In het coalitieakkoord 2018-2022 van de gemeente Waterland staat dat de gemeenteraad van Waterland uiterlijk 2020 een besluit neemt over de bestuurlijke toekomst van Waterland. De gemeente Waterland heeft De Argumentenfabriek gevraagd om de argumenten voor en tegen drie opties voor deze bestuurlijke toekomst in kaart te brengen. De argumenten staan op drie afzonderlijke Argumentenkaarten. Deze Argumentenkaart toont de optie 'Ambtelijke fusie'. We vergelijken deze optie met de huidige situatie in Waterland. Een aparte Optiekaart bevat een beschrijving van de drie opties. We danken alle mensen die hebben meegedacht over de inhoud van deze kaarten.

Argumentenkaart optie 3: bestuurlijke fusie

Gemeente Waterland

Wat zijn voor gemeente Waterland argumenten voor en tegen een bestuurlijke fusie?

Voor

Tegen

Inwoners

Een bestuurlijke fusie leidt tot betere diensten voor inwoners van Waterland

- Loketten zijn vaker en langer open omdat na de fusie meer medewerkers de balie(s) kunnen bemensen.
- De fusiegemeente kan inwoners voorzieningen bieden waar nu weinig vraag naar is, zoals voorscholen.
- Inwoners krijgen betere digitale diensten door meer deskundigheid en geld voor ict.

Bedrijven

Een bestuurlijke fusie verbetert de dienstverlening aan bedrijven en instellingen in Waterland

- Na een fusie kunnen meer gespecialiseerde medewerkers organisaties professioneler ondersteunen.
- Organisaties actief in meer gemeenten profiteren door minder loketten en geharmoniseerde processen.
- Grote bedrijven en instellingen krijgen met de fusiegemeente een gelijkwaardiger gesprekspartner.

Bestuur

Een bestuurlijke fusie versterkt de kwaliteit van democratie en bestuur in Waterland

- De gemeente kan grote bestuurlijke opgaven (zoals de energietransitie) beter aan met meer (ervaren) mensen.
- Raadsleden krijgen betere ambtelijke ondersteuning vanwege meer budget en een grotere griffie.
- Partijen werven makkelijker raadsleden en bestuurders door de 'grotere vijver' en hogere vergoedingen.
- Een fusie kan huidige bestuurlijke zwakten corrigeren, zoals risico op vriendjespolitiek en matige rolscheiding.
- Grote gemeenten sturen meer op hoofdlijnen, wat uitvoerders meer professionele ruimte geeft.

Een bestuurlijke fusie geeft de gemeente meer invloed en helpt buurgemeenten en partners in de regio

- De fusiegemeente legt bij regionaal overleg meer gewicht in de schaal dan Waterland nu.
- Een grote gemeente borgt Waterlands landelijke identiteit beter, vooral bij fusie met soortgelijke gemeenten.
- Gemeenten werken doeltreffender en doelmatiger samen omdat minder mensen bij overleg nodig zijn.
- Een bestuurlijke fusie kan buurgemeenten die willen of moeten fuseren helpen, zoals Landsmeer.
- Regionale organisaties zoals GGD werken doelmatiger omdat ze met minder gemeenten van doen hebben.

Ambtelijke organisatie

Een bestuurlijke fusie versterkt de bedrijfsvoering van de gemeente

- Een fusie dwingt managers en medewerkers (opnieuw) na te denken over het verbeteren van processen.
- Bij een fusiegemeente werken meer mensen, hierdoor gaat specialisatie en vervanging bij afwezigheid beter.

Een bestuurlijke fusie maakt de gemeente een aantrekkelijker werkgever

- Een fusiegemeente kan mensen beter werven en vasthouden omdat de organisatie meer groeikansen biedt.
- Medewerkers krijgen in een grotere gemeente betere arbeidsvoorwaarden, zoals meer budget voor scholing.

Financiën

Bij een bestuurlijke fusie kan de gemeente besparen op kosten en krijgt ze eenmalig geld

- De gemeente kan dubbele functies schrappen, vastgoed verkopen en beter inkopen door schaalvoordelen.
- Fuserende gemeenten krijgen van het rijk eenmalig geld voor kosten als gevolg van de fusie.

Een bestuurlijke fusie kan leiden tot lagere lasten voor inwoners na harmonisatie van belastingtarieven

- Mogelijke partners als Amsterdam, Edam-Volendam en Purmerend kennen nu lagere lasten dan Waterland.

Inwoners

Een bestuurlijke fusie leidt niet of nauwelijks tot betere dienstverlening aan inwoners

- Inwoners van fusiegemeenten ervaren na een bestuurlijke fusie niet of nauwelijks voordelen.
- Inwoners verliezen mogelijk lokale voorzieningen, zoals een zwembad, door overlap met voorzieningen elders.

Bedrijven

Inwoners voelen zich minder betrokken bij hun gemeente na een bestuurlijke fusie

- De gemeentenaam 'Waterland' verdwijnt waarschijnlijk, sommige inwoners hechten hier sterk aan.
- Inwoners identificeren zich minder met een bestuur met weinig raadsleden uit Waterland of uit hun eigen kern.

Bestuur

Bedrijven en instellingen profiteren niet van een bestuurlijke fusie en kunnen er hinder van ondervinden

- Bedrijven en instellingen ervaren na een bestuurlijke fusie niet of nauwelijks voordelen.
- Organisaties krijgen mogelijk tragere dienstverlening in een grote gemeente met meer managementlagen.
- Bij een fusie met Amsterdam maken regionale organisaties als GGD kosten door grenswijzigingen.

Een bestuurlijke fusie verzwakt de kwaliteit van democratie en bestuur in Waterland

- Grote gemeenten (>30.000 inwoners) hebben een lagere verkiezingsopkomst dan kleine gemeenten.
- Raadsleden zijn in een grotere gemeente minder herkenbaar voor inwoners, ze staan meer op afstand.
- Inwoners in een grotere gemeente zijn minder tevreden over, en hebben minder vertrouwen in lokale politici.
- Bij een fusie geeft Waterland vrijheid en invloed op om zelfstandig beleid voor Waterland te maken.
- Waterlandse politieke partijen verliezen mogelijk aan invloed in een fusiegemeente.
- In een fusiegemeente zien college en ambtenaren elkaar minder vaak, hierdoor werken ze moeilijker samen.

Bij een bestuurlijke fusie houdt de gemeente hoge coördinatielasten

- De gemeente houdt vrijwel evenveel gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden als nu.

Ambtelijke organisatie

Een bestuurlijke fusie verzwakt de bedrijfsvoering van de gemeente

- Een grotere organisatie met meer managementlagen heeft meer coördinatieproblemen.

Een bestuurlijke fusie maakt de gemeente minder aantrekkelijk als werkgever en leidt tot interne onrust

- Medewerkers voelen zich mogelijk minder thuis, door meer competitie en grotere afdelingen.
- Medewerkers gaan mogelijk elders werken omdat ze onzeker zijn over hun toekomst of opzien tegen de fusie.
- De reorganisatie slokt tijd en energie van medewerkers op, die ten koste gaat van het dagelijks werk.

Financiën

Een bestuurlijke fusie biedt de gemeente geen financieel voordeel en leidt soms tot hogere uitgaven

- Recente herindelingen hebben niet geleid tot besparingen; het tegendeel is eerder waar.
- Een fusiegemeente is eenmalig geld kwijt aan een nieuw gemeentehuis of andere herhuisvesting.

Een bestuurlijke fusie kan leiden tot hogere lasten voor inwoners na harmonisatie van belastingtarieven

- Mogelijke partners als Landsmeer, Oostzaan en Wormerland kennen nu hogere lasten dan Waterland.

Over deze kaart

In het coalitieakkoord 2018-2022 van de gemeente Waterland staat dat de gemeenteraad van Waterland uiterlijk 2020 een besluit neemt over de bestuurlijke toekomst van Waterland. De gemeente Waterland heeft De Argumentenfabriek gevraagd om de argumenten voor en tegen drie opties voor deze bestuurlijke toekomst in kaart te brengen. De argumenten staan op drie afzonderlijke Argumentenkaarten. Deze Argumentenkaart toont de optie 'Bestuurlijke fusie'. We vergelijken deze optie met de huidige situatie in Waterland. Een aparte Optiekaart bevat een beschrijving van de drie opties. We danken alle mensen die hebben meegedacht over de inhoud van deze kaarten.